

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА І ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра історії та філософії**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

_____._____ 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПОЛІТОЛОГІЇ

Статус дисципліни - обов'язкова

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність - 081 «Право»

Освітньо-професійна програма: Право

Форми здобуття вищої освіти - денна та заочна

Мова навчання - українська

Форма підсумкового контролю - залік

Київ – 2024

УДК 32

Розробники:

Олексій ОСНАЧ, доцент кафедри історії та філософії ННІПП, кандидат політичних наук

Тетяна КУМЕДА, доцент кафедри історії та філософії ННІПП, кандидат мистецтвознавства, доцент;

Ганна ПЕТРОВА, доцент кафедри історії та філософії ННІПП, кандидат філософських наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії та філософії ННІПП НАВС від 6 вересня 2024 року, протокол № 6

Завідувач кафедри історії та філософії
навчально-наукового інституту
права та психології

_____ **Олена ШКУРАТЕНКО**
(підпис)

Схвалено науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ
від 20 вересня 2024 року, протокол № 8

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

протокол засідання кафедри
від __.__.202_ № __

протокол науково-методичної ради
від __.__.202_ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від __.__.202_ № __

протокол науково-методичної ради
від __.__.202_ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
від __.__.202_ № __

протокол науково-методичної ради
від __.__.202_ № __

Завідувач кафедри

Голова НМР

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом є політичні закономірності розвитку суспільства, закони і принципи формування, функціонування та розвитку, а також механізми дії політичних систем, форми прояву цих закономірностей і механізмів в діяльності особи, соціальних спільностей, класів і націй, народів і держав. В центрі уваги політичної науки є організація, форми і методи функціонування політичної влади, політичні системи, політична свідомість та культура, інтереси і поведінка політичних суб'єктів, політичний процес тощо.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є: поглиблене вивчення основних аспектів політичного життя суспільства; ознайомлення здобувача вищої освіти із особливостями розвитку політичних відносин в Україні, формування політичної свідомості та політичної культури; підготовка висококваліфікованих та конкурентноспроможних професіоналів.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- засвоєння об'єкту, предмету і методів політичної науки, її понятійно-категоріального апарату;
- засвоєння знань про сутність політичної влади, політичних процесів і відносин, роль політичних систем і режимів в житті держави, сутність громадянського суспільства та правової держави, значення міжнародної політики та міжнародних відносин для національної безпеки;
- обізнаність з досягненнями світової та вітчизняної політичної думки, основними сучасними політологічними школами, напрямками, концепціями;
- набуття уміння орієнтуватися в політиці як соціальній реальності, характеризувати різні аспекти політичного розвитку суспільства, порівнювати програми і платформи основних політичних партій та рухів, які впливають на політичне життя України;
- формування навичок до самостійної оцінки політичних проблем сучасності, уміння визначати ціннісно-нормативні орієнтири та принципи політичних платформ, ідеологій та окремих концепцій;
- формування стійкої особистої громадянської та політичної позиції, розвиток навичок аналітичного мислення, виховання критичного та неупередженого ставлення до представників різних політичних сил, громадян з різними політичними поглядами, а також розвиток політичної свідомості та політичної культури майбутніх правників.
- знання об'єкта, предмету і методів політології, її понятійно-категоріального апарату;
- ознайомлення з основними вітчизняними та зарубіжними філософськими школами, напрямками, концепціями політичної науки;
- знання сутності та структури політичної влади, її співвідношення з іншими сфери суспільної життєдіяльності;

- усвідомлення власної громадянської позиції, прав та свобод, реалізація їх у професійній діяльності правника.

Пререквізити: філософія права, теорія держави і права, українська мова професійного спрямування.

Постреквізити: судові та правоохоронні органи України, етичні основи управлінської діяльності, соціально-етичний портрет керівника, міжнародний захист прав людини.

Загальні компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

Програмні результати навчання:

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Знання, вміння, навички

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- сутність політики як явища соціального і духовного буття людини, її специфіку і місце в системі культури, генезис політики в історії людства і України, основні положення різних політичних вчень, суттєві ознаки і типологію сучасних політичних систем та їх елементів, сучасні тенденції політичного життя України та міжнародних політичних відносин, вимоги основних вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів у політичній сфері;

вміти:

- аналізувати проблеми сучасного політичного життя України та світу, виявляти основні тенденції розвитку політичної системи України, інших держав та міжнародних політичних відносин, аналізувати причини змін у політичному житті України та світового співтовариства, практично застосовувати політологічні знання у фаховій діяльності, прогнозувати політичні події на підставі наявної інформації про політичні реалії в Україні і світі, орієнтуватися в політичній психології, використовувати прийоми і методи політико-психологічного дослідження, розпізнавати конкретні можливості їх прикладного застосування.

володіти навичками:

- вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері психології, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності, а також досягнень науково-технічного прогресу; розвивати творчий потенціал, що спрямований на досягнення успіху у професійній діяльності, підтримувати прагнення до самовдосконалення та найвищої професійної майстерності.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
	кcf	кcf
Кількість кредитів ECTS – 3	рік підготовки	
	2	2
	Семестр	
	4	3
Загальна кількість годин – 90	Лекції	
	10	6
	Семінарські	
	38	6
	Практичні	
	Самостійна робота	
	42	78
	Вид контролю	
залік	залік	

3.1. Тематичний план

(для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра денної форма навчання за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб)

№ з/п	Назва тем	Нормативний обсяг годин	Всього годин з викладачем	З них:		
				Лекцій	Семінарських занять	Самостійна робота
1	Політологія як система знань про політику	10	4	2	2	6
2	Політика як соціальне явище. Історія розвитку політичної думки	18	10		10	8
3	Влада в політичному житті суспільства. Політичні режими	14	8	2	6	6
4	Людина і політика	18	10	2	8	8
5	Політичні партії і громадсько-політичні рухи. Політичні еліти	16	8	2	6	8
6	Політика України в системі сучасних міжнародних відносин	14	8	2	6	6
Всього годин		90	48	10	38	42
Підсумковий контроль – залік						

3.2. Тематичний план

(для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра заочної форми навчання за кошти фізичних або юридичних осіб)

№ з/п	Назва тем	Нормативний обсяг годин	Всього годин з викладачем	З них:		
				Лекцій	Семінарських занять	Самостійна робота
1	Політологія як система знань про політику	14	2		2	12
2	Політика як соціальне явище. Історія розвитку політичної думки	14				14
3	Влада в політичному житті суспільства. Політичні режими	16	4	2	2	12
4	Людина і політика	18	4	2	2	14
5	Політичні партії і громадсько-політичні рухи. Політичні еліти	14	2	2		14
6	Політика України в системі сучасних міжнародних відносин	12				12
Всього годин		90	12	6	6	78
Підсумковий контроль – залік						

4.1. Плани семінарських занять

ТЕМА № 1. Предмет, методи та функції політології

Заняття 1-2 год.

Навчальні питання:

1. Політологія як наука і навчальна дисципліна.
2. Об'єкт, предмет, категорії політології. Методологія політичних досліджень.
3. Співвідношення політології з іншими науками. Роль та значення політології на сучасному етапі розвитку України.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Коли виникла політологія як наука і як навчальна дисципліна?
2. Яка відмінність між політологією та політикою?
3. З якого часу політологія викладається в Україні?
4. Що є предметом політології? Чому є різні підходи до його визначення?
5. Назвіть основні категорії та методи політології.
6. Які функції та завдання виконує політологія?
7. Визначте місце і зв'язки політології в системі суспільних наук.
8. Визначте роль політології у формуванні світогляду та правосвідомості.
9. Покажіть взаємозв'язок політології з юридичними дисциплінами.

ТЕМА № 2. Політика як соціальне явище. Історія розвитку політичної думки

Заняття 1-2 год.

Навчальні питання:

1. Політика як соціальне явище. Основні підходи до визначення політики.
2. Структура та функції політики.
3. Об'єкти, суб'єкти та засоби політики.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Політика як предмет наукового дослідження.
2. Роль політики на сучасному етапі розвитку України.
3. Політика та її взаємодія з іншими сферами соціального буття людини.
4. Економічні, соціальні, духовні детермінанти політики.

Заняття 2-2 год.

Навчальні питання:

1. Основні етапи розвитку політичної думки.
2. Політологічні парадигми як способи осмислення політики.

Заняття 3-2 год.

Навчальні питання:

1. Політичні погляди Стародавнього Світу.
2. Політико-релігійні погляди Середньовіччя.
3. Політичні вчення епохи Відродження та Реформації.
4. Політична думка Нового часу.

Заняття 4-2 год.

Навчальні питання:

1. Політична думка доби Просвітництва.
2. Формування політології як науки. А.де Токвілль.
3. Політологічні вчення першої половини ХХ ст.

Заняття 5-2 год.

Навчальні питання:

1. Специфіка та основні етапи формування української політичної думки.
2. Національне відродження і розвиток української політичної думки в ХІХ – початку ХХ ст.
3. Українська політична думка після національно-визвольної революції 1917–1921 рр.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. З чим порівнював державу та імператора Конфуцій?
2. Що таке “мерітократія”?
3. Чи можна вважати Платона першим ідеологом тоталітаризму?
4. Хто називав людину “політичною істотою”?
5. Коли можна не коритися владі монарха згідно поглядів Фоми Аквінського?
6. Чому Т. Гоббс порівнював державу з велетенською істотою?
7. Які невід’ємні права має людина згідно концепції Дж. Локка?
8. Чому Ж.-Ж. Руссо вважав необхідною ліквідацію нерівності?
9. Що таке “освічений абсолютизм” у розумінні Ф. Прокоповича?
10. Які переваги і недоліки демократії за А. Токвілем?

**ТЕМА № 3. Влада в політичному житті суспільства.
Політичні режими**

Заняття 1-2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття, природа, риси політичної влади. Основні концепції політичної влади.
2. Форми та методи здійснення політичної влади. Зміст концепції поділу влад.
3. Політичні режими: поняття та класифікація.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Яке місце серед політичних понять займає влада?
2. У чому відмінність між політичною та державною владою?
3. Хто з мислителів розпочав дослідження політичної влади?
4. Яка влада вважається легітимною?
5. Які типи влади виділив М. Вебер і яка між ними відмінність?
6. За допомогою яких ресурсів реалізується політична влада?
7. Які елементи включає в себе система влади?
8. Які функції виконує політична влада?

Заняття 2-2 год.

Навчальні питання:

1. Політичні режими як способи реалізації політичної влади.
2. Тоталітарний політичний режим: сутність і форми вияву у сучасному світі.
3. Авторитарний політичний режим: сутність і форми вияву у сучасному світі.

Заняття 3-2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття, ознаки та інститути демократії.
2. Основні принципи та форми демократії.
3. Особливості становлення і розвитку демократії в сучасній Україні.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Які ознаки притаманні демократичній системі правління?
2. Які тлумачення демократії Ви можете назвати?
3. Які риси характеризують демократію?
4. В які періоди розвитку людства демократії не існувало?
5. Хто із мислителів сформував класичну модель демократії?
6. Як відбувається процес становлення і розвитку демократії?
7. У чому полягають основні цінності ліберальної демократії?
8. Розкрийте цінність основних принципів і ознак демократії.

ТЕМА № 4. Людина і політика

Заняття 1-2 год.

Навчальні питання:

1. Людина в системі політичних відносин. Особистість як суб'єкт політики.
2. Політична соціалізація особи: поняття та функції.
3. Форми участі людини у політичному житті.
4. Політичне відчуження: зміст і форми прояву.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Які погляди на місце людини в політиці існували впродовж розвитку людства?
2. Які типи політичного статусу особи Ви можете назвати?

3. У чому суть взаємовідносин особи і суспільства?
4. У чому відмінність між політичною участю і політичним функціонуванням?
5. Які передумови високої політичної активності особи?
6. Які бувають типи політичної поведінки особи?
7. Як здійснюється політична соціалізація?
8. Якими шляхами потрібно долати відчуження особи від політичного процесу?

Заняття 2-2 год.

Навчальні питання:

1. Сутність політичних відносин, їх структура та функції.
2. Політичні відносини у громадянському суспільстві.
3. Конституційні засади функціонування політичної системи в контексті формування правової держави в Україні.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Хто із дослідників займається проблемами політичної системи?
2. Як Ви розумієте поняття “політична система”?
3. Як відбувається процес формування демократичного типу політичної системи України?
4. За допомогою яких критеріїв можна визначити який режим існує в Україні?
5. Хто є автором терміна “тоталітаризм”?
6. Які прояви тоталітарного режиму зафіксовані в історії XX ст.?
7. У чому відмінність демократичного режиму від тоталітарного, авторитарного?
8. Назвіть сучасні держави в яких демократичний режим є панівним.

Заняття 3-2 год.

Навчальні питання:

Заняття 4-2 год.

Навчальні питання:

**ТЕМА № 6. Політичні партії і громадсько-політичні організації та рухи.
Політичні еліти**

Заняття 1-2 год.

Навчальні питання:

1. Виникнення та типологія політичних партій.
2. Партійні системи та їх основні типи.
3. Громадсько-політичні об'єднання та рухи.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Чим політичні партії відрізняються від громадських організацій?
2. Що зумовлює виникнення політичних партій?
3. З іменами яких мислителів пов'язані перші наукові уявлення про роль політичних об'єднань?
4. Які типи політичних партій Ви можете назвати?
5. Які функції виконують політичні партії?
6. В чому полягає сутність ексклюзивних та інклюзивних авторитарних партійних систем?
7. Охарактеризуйте основні три типи виборчих систем: мажоритарну, пропорційну та змішану.
8. Назвіть основні риси партійної системи в Україні.

Заняття 2-2 год.

Навчальні питання:

1. Сутність та функції політичної еліти.
2. Механізм формування політичної еліти. Теорія еліт. Політична еліта в Україні.
3. Групи інтересів у відносинах держави та суспільства.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Здійсніть політологічну і соціологічну інтерпретацію понять: “еліта”, “елітаризм”, “політична еліта”.
2. Як розвивається елітарна теорія (парадигма) у межах соціологічних досліджень?
3. Проаналізуйте узагальнюючі риси концепції “плюралізму еліт”.
4. Які рівні можна виділити в політичній еліті сучасних суспільств?
5. Чим спричинено структурну множину еліт у сучасних суспільствах? Визначте головні елітні групи в соціумі.
6. Розкрийте механізми рекрутування еліти (система гільдій та антрепренерська).
7. У чому полягає специфіка функціонування груп тиску та їх відмінність від груп інтересів?
8. Чим можна обґрунтувати елітарний статус парламентаріїв у демократичному суспільстві? Доведіть політичну елітарність депутатського корпусу України.
9. Проаналізуйте феномен лобізму на прикладі парламентаризму України і США.

Заняття 3-2 год.

Навчальні питання:

1. Сутність і зміст політичного процесу.

2. Організація політичної діяльності.
3. Політичне рішення та стадії його підготовки.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Якими специфічними ознаками характеризуються політичні процеси у транзитних суспільствах, зокрема в українському соціумі?
2. Виокремте послідовні стадії розвитку політичного процесу протягом часу.
3. в чому полягає сутність «політичної суб'єктності»?
4. Що складає зміст і цілі політичного наступництва? Які відмінності вирізняють династичну, корпоративну й демократичну спадкоємність влади?
5. Здійсніть типологію політичних процесів у межах парадигми політичного розвитку.
6. Назвіть відмінності політичної трансформації та політичної модернізації.
7. Спробуйте порівняти характерні риси і відмінності “західного” і “незахідного” політичних процесів.
8. Охарактеризуйте найбільш радикальні форми протікання політичного процесу.
9. Проаналізуйте національні, духовно-ідеологічні, матеріально-економічні та психологічні суб'єктивні та об'єктивні особливості прийняття політичних рішень в Україні.

ТЕМА № 6. Політика України в системі сучасних міжнародних відносин
Заняття 1-2 год.

Навчальні питання:

1. Політична свідомість: сутність, структура та основні характеристики.
2. Політична культура як явище політичного життя.
3. Типологія політичної культури. Шляхи формування демократичної політичної культури в Україні.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Що відображає поняття “політична культура”, які її характеристики?
2. Які ідеальні типи політичної культури виокремлюють дослідники?
3. Який тип політичної культури панував за радянських часів і чому?
4. Що означає термін “фрагментарна політична культура”?
5. Які фактори і як впливають на процес формування сучасної політичної культури України?
6. Назвіть найбільш характерні риси політичної культури політичних лідерів сучасної України.
7. Які ознаки характеризують громадянську культуру?
8. Чи можна за допомогою політичної культури пояснити відмінності у політичному устрої, організації влади у конкретних країнах? Аргументуйте свою відповідь та наведіть приклади.

Заняття 2-2 год.

Навчальні питання:

1. Зовнішня політика: визначення, функції, засоби реалізації.
2. Проблеми глобального розвитку та їх місце у міжнародних відносинах.
3. Українська держава як суб'єкт міжнародних відносин.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Що є спільного і в чому відмінність понять “міжнародні відносини” і “світова політика”?
2. Що означає поняття “національні інтереси” в контексті міжнародних відносин?
3. Визначте роль дипломатії в реалізації зовнішньої політики.
4. Які існують історичні типи міжнародних систем?
5. Як Ви уявляєте собі майбутні взаємовідносини між Україною і Росією?
6. Які основні напрями зовнішньої політики України?
7. У чому сутність геополітики? Які роль і місце України в новому геополітичному просторі?
8. Розкрийте сутність та значення концепції транснаціоналізму.

Заняття 3-2 год.

Навчальні питання:

1. Війна з Росією.
2. Вступ України до ЄС: вимоги і виклики.
3. Вступ України до НАТО: вимоги і виклики.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

5.1. ПРАКТИКУМ

ТЕМА № 1. Предмет, методи та функції політології

Реферати:

1. Політологія в системі соціально-гуманітарних дисциплін.
2. Проблема становлення і перспективи розвитку політичної думки в Україні.
3. Міждисциплінарні зв'язки політології в системі суспільних наук.
4. Методологія політичної науки.
5. Система наук про політику.

Завдання для самостійного вивчення:

1. В чому полягає предмет вивчення політичної науки та основні її функції?
2. Яке місце політичної науки у системі сучасного суспільного знання та у житті соціуму загалом?
3. Взаємозв'язок політології з іншими науками.
4. Проаналізуйте відмінність навчальної дисципліни "політологія" від науки "політологія".
5. Сформулюйте об'єкт політичної науки. Обґрунтуйте власну точку зору.
6. Яка роль політології у формуванні світогляду та правосвідомості.
7. Порівняйте функції політології та політики.
8. Дайте характеристику основним галузям політичної науки.
9. Фундаментальний та прикладний аспекти політології.
10. Назвіть основні закони та принципи політичної науки.

Практичні завдання:

1. Проведіть класифікацію категорій політології.
2. З'ясуйте, які закони політології є загальними, особливими та одиничними.
3. Визначте, які функції політології є актуальними для сучасного українського суспільства.
4. Зробіть порівняльний аналіз основних напрямків і шкіл політичної науки.
5. Сформулюйте основні завдання, які покликана вирішувати сучасна українська політична наука.

ТЕМА № 2. Політика як соціальне явище. Історія розвитку політичної думки

Заняття 1-2 год.

Реферати:

1. Політика як предмет наукового дослідження.
2. Роль політики на сучасному етапі розвитку України.
3. Політика та її взаємодія з іншими сферами соціального буття людини.
4. Економічні, соціальні, духовні детермінанти політики.
5. Політика і право.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Політика як соціальний та культурний феномен.
2. В чому полягає сутність політизації суспільного життя.

3. Дослідіть особливості системного підходу до аналізу політики.
4. Назвіть основні елементи і рівні політики.
5. Дати характеристику основним рівням функціонування політики.
6. Назвіть основні парадигми та школи політичної науки.
7. Політична система суспільства: сутність, структура, класифікація.
8. Перелічіть критерії функціонування політики.
9. В чому полягає інституційний вимір політичної сфери суспільства?
10. Основні підходи до визначення політики.

Практичні завдання:

1. Назвіть найголовніші особливості функціонування української політичної системи. Обґрунтуйте власну точку зору.
2. Змалюйте образ аполітичного успішного українця.
3. Зробіть порівняльний аналіз політичної системи України та Російської Федерації.
4. Спробуйте схематично відобразити взаємодію основних інститутів політичної системи.
5. Виділіть спільні функції політичних та релігійних організацій в житті соціуму. Проведіть аналогію.

Заняття 2-2 год.

Реферати:

1. Політичні погляди Платона і Аристотеля.
2. Творчість Н.Макіавеллі та її вплив на розвиток політичної думки.
3. Ідейні витoki філософії доби Відродження.
4. Ідея народного суверенітету у політичному вченні Ж.-Ж.Руссо.
5. Сучасна західна політологія та американська політична наука: загальна характеристика.

Завдання для самостійного вивчення:

1. В чому полягає теократична концепція держави у творчості Ф. Аквінського?
2. Дослідіть теорію природного права у вченнях Дж. Локка.
3. Прокоментуйте основні ідеї політичної доктрини Кирило-Мефодіївського товариства.
4. Розкрийте значення теорії суспільного договору в історії політичної думки.
5. Дослідіть вплив марксизму на політичні режими сучасності.
6. В чому полягає теорія державного суверенітету Жана Бодена.
7. Дайте загальну характеристику російській політичній думці XIX-XX ст.
8. Які зміни в політичній науці викликала «біхевіористська» революція?
9. Опишіть конституційний проект П. Орлика.
10. Перелічіть основні чинники, що визначають специфіку державності, політичних і правових традицій, політичної думки в Україні.

Практичні завдання:

1. Проведіть порівняльний аналіз політичних вчень Сходу та античних Греції і Риму.

2. Чи застосовні методи управління державою у праці "Государ" Н. Макіавеллі до сучасної української політики? Обґрунтуйте власну точку зору.
3. Опишіть внесок О. Конта, Г. Спенсера та Е. Дюркгейма в політичну науку.
4. Прокоментуйте категоричний імператив І. Канта: «Намагайся поводитись так, щоб ти завжди ставився до людства і в своїй особі, і в особі іншого як до цілі і ніколи не відносився б до нього тільки як до засобу» з точки зору політичної етики.
5. Посланник Сардинського королівства при російському дворі Жозеф де Местр повідомляв на батьківщину про нові закони, видані імператором Олександром І, стверджуючи: «Кожний народ має таке правління, яке він заслуговує». Чи згодні ви з даним твердженням? Наведіть аргументи «за» і «проти» такої ідеї.

ТЕМА № 3. Влада в політичному житті суспільства. Політичні режими

Заняття 1-2 год.

Реферати:

1. Державна влада як вища форма політичної влади.
2. Людина - потенційний суб'єкт влади.
3. Теорія розподілу влади в історії соціально-політичної думки.
4. Тоталітарний режим: історія та сучасність.
5. Бюрократія як феномен влади і управління.

Завдання для самостійного вивчення:

1. В чому полягає зміст концепції політичної легітимності М.Вебера?
2. Поясніть відмінність легальності та легітимності політичної влади.
3. Що таке політичне панування? Як співвідносяться між собою політична влада і політичне панування?
4. Конкретизуйте, що є спільним та відмінним у поняттях «харизматична легітимність» та «персональна легітимність».
5. Наведіть приклади різновидів авторитарних режимів.
6. Яка з класифікацій влади здається Вам найбільш обґрунтованою? Прокоментуйте.
7. Поясніть, як пов'язана політика і політична влада?
8. Доведіть потрібність чи непотрібність бюрократії у механізмі політичної влади.
9. Дослідіть, за допомогою яких ресурсів реалізується політична влада?
10. Що таке ефективність політичної влади та як ефективність співвідноситься з легітимністю?

Практичні завдання:

1. Намалюйте схему типів (видів) і форм влади.
2. Доведіть потрібність чи непотрібність бюрократії у механізмі політичної влади на прикладі України.
3. Спробуйте відобразити у схематичному варіанті структуру політичної влади.

4. Заповніть таблицю "Концепції влади":

Концепції влади	Характеристика
Теологічна	
Біхевіористська	
Психологічна	
Системна	
Структурно-функціональна	
Реляціоністська	

5. Прокоментуйте вислів французького філософа А.Камю: «Хороша влада – це здорове і обережне управління несправедливістю», виходячи з його соціально-політичних поглядів.

Реферати:

1. Демократія як форма управління державою.
2. Основні тенденції демократичних процесів в сучасній Україні.
3. Ліберальна та елітарна демократії: порівняльний аналіз.
4. Демократія: політичний ідеал і політична практика.
5. Нормативна та емпірична теорії демократії.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Дайте розгорнуту характеристику основним концепціям демократії.
2. Дослідіть витoki та історичні форми демократії.
3. Розгляньте демократизацію як провідний чинник оновлення сучасного світу.
4. Прокоментуйте взаємозв'язок демократії та громадянського суспільства.
5. Окресліть конституційні гарантії демократії в Україні.
6. В чому полягає сутність плюралістичної концепції демократії?
7. Дайте розуміння теорії партиципаційної демократії.
8. Розкрийте основні риси колективістської концепції демократії.
9. В чому полягає взаємозв'язок демократії та партійної системи країни?
10. Проаналізуйте основні засади критики демократії в сучасній політичній науці.

Практичні завдання:

1. Напишіть есе на тему «Демократичні цінності в житті українця».
2. Наведіть по три цитати відомих мислителів-теоретиків «за» і «проти» демократії.
3. Спробуйте відобразити у схематичному варіанті ієрархію структурних інститутів демократії.
4. Заповніть таблицю "Принципи демократії":

Принципи демократії	Характеристика
---------------------	----------------

Більшості	
Розподілу влади	
Рівності	
Верховенства права	
Плюралізму	
Гласності	
Виборності	

5. Прокоментуйте вислів іспанського філософа Хосе Ортеги-і-Гассета «Доля демократії при будь-якій її формі і розвиненості залежить від дрібної технічної деталі процедури виборів. Інше другорядне», виходячи з його соціально-політичних міркувань.

ТЕМА № 4 Людина і політика

Реферати:

1. Політичні концепції взаємовідносин особи і влади.
2. Характеристика головних суб'єктів політики України.
3. Особливості політичної соціалізації в сучасній Україні.
4. Моделі політичної соціалізації.
5. Політична соціалізація в авторитарних і демократичних режимах.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Наведіть класифікацію типів політичної участі.
2. Назвіть типи політичного статусу особи.
3. З Вашої точки зору, у чому полягає природа політичного абсентеїзму?
4. Поясніть, у чому полягає відмінність між політичною участю і політичним функціонуванням?
5. Проаналізуйте передумови високої політичної активності особи.
6. Дайте характеристику основним типам політичної поведінки особи.
7. Прокоментуйте основні теорії політичної участі (теорія раціонального вибору, мотиваційні теорії, теорії соціальних факторів).
8. Якими шляхами потрібно долати відчуження особи від політичного процесу? Обґрунтуйте власну точку зору.
9. Назвіть основні етапи політичної соціалізації.
10. Порівняйте основні соціально-психологічні механізми соціалізації (ідентифікація, імітація, навіювання, соціальна фасілітація, конформність).

Практичні завдання:

1. Спробуйте відобразити в таблиці еволюцію поглядів на місце людини в політиці впродовж розвитку людства.
2. Підготуйте мультимедійну презентацію на тему: «Громадянин України – активний учасник політичного процесу».

3. Заповніть таблицю прикладами з політичної історії України, які підтверджують наведену нижче схему англійського дослідника А. Марша.

Ортодоксальна політична поведінка		Неортодоксальна політична поведінка, пряма дія, політична непокора, групова непокора		Політичні злочиння	
Звичайна політика, голосування, лобі, групи формальних інтересів	Петиції, гасла, законні демонстрації	Бойкоти	Неофіційні страйкиорєндаторів	Незаконні демонстрації, захват приміщень, пошкодження власності, насилля	Захват заручників, саботаж, партизанські дії, викрадення, вбивства, революції, війни

4. Визначте результат у формулі, яку запропонував С. Хангтінгтон:

$$\frac{\text{Політична участь}}{\text{Політична інституціоналізація}} = ?$$

Які політичні наслідки може спричинити активізація політичної участі без відповідної інституціоналізації?

5. Проведіть мініопитування серед своїх рідних, знайомих, друзів. Які програмні положення кандидатів до вподоби їм? На основі отриманих відповідей проаналізуйте, які мотиви визначають їх політичну участь? Який мотив влади зустрічається частіше? Чи пов'язаний він із соціально-економічним положенням опитуваних?

ТЕМА № 5. Політичні партії і громадсько-політичні організації та рухи. Політичні еліти

Реферати:

1. Сучасна українська партійна система.
2. Місце та роль громадсько-політичних об'єднань у сучасній Україні.
3. Функціонування "груп інтересів" та "груп тиску" в політичному житті.
4. Виборча система та партійна система: шляхи перетину.
5. Перспективи розвитку бікамералізму в Україні.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Обґрунтуйте основні функції політичної партії, які вона покликана виконувати в суспільстві.
2. Назвіть характерні відмінності політичної партії і громадської організації.
3. Виділіть основні критерії типології політичних партій.
4. Обґрунтуйте взаємозв'язок політичних режимів та партійних систем.
5. Охарактеризуйте основні риси політичних еліт сучасних суспільств.
6. Розкрийте механізми рекрутування еліти (система гільдій та антрепренерська).
7. Виділіть основні критерії ефективності діяльності політичної еліти.
8. Чим можна обґрунтувати елітарний статус парламентаріїв у демократичному суспільстві? Доведіть політичну елітарність депутатського корпусу України.
9. Наведіть класифікацію політичного лідерства.
10. В чому полягає відмінність понять «політичний імідж» та «політична харизма»? Наведіть приклад.

Практичні завдання:

1. Змалюйте соціально-політичний портрет сучасного політичного лідера України.
2. Спробуйте схематично відобразити структуру політичної партії.
3. Визначте типологію і прокоментуйте основний зміст стилів політичного лідерства, яких стосуються наступні висловлювання:
 - а) «Кращий лідер – незамінний лідер»;
 - в) «талант керівника залежить від його здатності використовувати інтелектуальний і організаційний потенціал своїх помічників без остраху втратити власний авторитет»;
 - б) «Не треба думати – з нами той, хто все за нас вирішить»;
 - г) «Справжній лідер завжди залишає за собою право прийняти остаточне рішення незалежно від того, наскільки він професійно і глибоко знає обговорюване питання».
4. Порівняйте основні положення теорії еліт В.Парето, Г.Моска, Р. Міллса:

Положення концепції	В. Парето	Г. Моска	Р. Міллс
Ознаки визначення еліти			
Роль еліти в суспільстві			
Типи еліт			
Методи панування			

5. Заповніть таблицю, використавши матеріал з книги Л.С.Саністебан «Основи політичної науки» / Пер.з ісп. М.,1992. С.75-76.

Типи партій	Основні риси
Масові Кадрові	

Патронажні Ідеологічні	
Станові Класові	
Консервативні Реформістські Революційні	
З індивідуальним членством З колективним членством	
Харизматичні Традиційні Раціональні	
Змагальні Монопольні	

ТЕМА № 6. Політика України в системі сучасних міжнародних відносин

Реферати:

1. Суб'єкти міжнародних відносин в сучасному світі.
2. Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин.
3. Функції зовнішньої політики.
4. Глобальні проблеми сучасності в світовій політиці.
5. Соціальний діалог: проблема досягнення стандартів Євросоюзу.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Порівняйте терміни “міжнародні відносини” і “світова політика”. Дайте їм визначення.
2. Проаналізуйте особливості геополітичної периферії України, зупинившись на характері її взаємин з «ближнім» і «далеким» зарубіжжям.
3. Спробуйте спрогнозувати майбутні альтернативи взаємовідносини між Україною і Росією.
4. Перелічіть основні напрями зовнішньої політики України. Виділіть пріоритетні.
5. У чому сутність геополітики? Обґрунтуйте роль і місце України в новому геополітичному просторі.
6. Сформулюйте основні проблеми забезпечення стійкого розвитку в умовах глобалізації.
7. Співвіднесіть проблему тероризму у світовому масштабі і дотримання прав людини.

8 В чому полягає розуміння сили в контексті національної безпеки .

Прокоментуйте власну точку зору.

9. Здійсніть порівняльний аналіз місця і ролі України, Росії, Європейського Союзу та США на міжнародній арені.

10. Проаналізуйте причини міждержавних конфліктів в сучасних умовах. Які міжнародні організації покликані попереджати і вирішувати ці конфлікти?

Практичні завдання:

1. Складіть кросворд за темою «Україна як суб'єкт міжнародних відносин».

2. Намалюйте структуру Організації Об'єднаних Націй.

3. Спробуйте відобразити в таблиці ієрархію суб'єктів міжнародних відносин.

4. Величина території та чисельність народонаселення держави багато в чому визначають місце країни в ієрархії міжнародних відносин, її політику на світовій арені. Серед держав сучасного світу виділіть три групи країн: а) великі держави; б) держави-регіональні лідери; в) малі держави. Підберіть як приклад по п'ять держав для кожної групи. Опишіть їх геополітичні інтереси, місце і роль в системі міжнародних відносин.

5. Проблеми забезпечення безпеки займають центральне місце в глобалістиці. На сьогодні існують три основні підходи до забезпечення безпеки: натуралістичний, діяльнісний і інтегративний. За допомогою наведеної нижче таблиці, проаналізуйте принципові розбіжності в підходах до забезпечення безпеки.

Погляди	Натуралістичний підхід	Діяльнісний підхід	Інтегративний підхід
На об'єкти забезпечення безпеки	Предметні організованості (люди, майно, співдружність та ін.)	Системи людської діяльності	Предметні організованості і системи людської діяльності
На джерела небезпеки	Небезпечні природні і техногенні процеси	Помилки і недоробки організації людської діяльності	Небезпечні природні, соціальні і техногенні процеси і організація людської діяльності

На шляху забезпечення безпеки	Організація проведення захисних заходів, прогнозування і профілактика критичних ситуацій, криз і катастроф	Перебудова існуючих систем діяльності (розробка бракуючих методів і заходів)	Організація прогнозних розробок, захисних заходів і відповідних змін систем діяльності
На орієнтацію досліджень і розробок, які забезпечують безпеку	Вивчення природних і техногенних об'єктів та небезпечних процесів, що в них відбуваються.	Вивчення існуючих форм організації діяльності, її методів і засобів	Вивчення природних, соціоприродних і техногенних процесів, існуючих форм людської діяльності на різних рівнях соціуму

6. Індивідуальні завдання

Відповідно до навчального плану з навчальної дисципліни “Етичні основи управлінської діяльності” курсових та дипломних робіт не передбачено, але до індивідуальних завдань, не передбачених навчальним планом, належать: написання рефератів, есе, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на круглих столах тощо.

7. Методи навчання

Під час освітнього процесу використовуються такі методи навчання: словесні, наочні, практичні, інноваційні.

8. Форми і методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Методи контролю – усне та письмове опитування, практична перевірка, тестовий контроль та рейтинговий контроль тощо. Поточний контроль може бути реалізований у формі виконання завдань, виступів на семінарських заняттях, проведення контрольних робіт, колоквиумів тощо.

Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на семінарських заняттях, написання рефератів, есе тощо.

Розподіл балів для проведення іспиту

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
---	----------------------	----------------------------

						залік	
Max 60%						Max 40%	Max 100%
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка, програмне забезпечення, за допомогою якого проводяться дистанційні навчання з дисципліни, тощо.

10. Перелік контрольних питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Взаємозв'язок політології з іншими науками.
2. Влада як соціальний феномен.
3. Вчення Ш. Монтеск'є про державу і владу.
4. Громадські організації та рухи.
5. Демократія у політичному житті суспільства.
6. Дж. Локк про природне право.
7. Етапи політичної соціалізації.
8. Значення вивчення політології для демократизації політичних процесів в Україні.
9. Класифікація політичного лідерства.
10. Критерії належності до еліт.
11. Методи політології та їх значення для розвитку політичної науки.
12. Міжнародні відносини як цілісна система.

13. Місце і значення лідерства у політичному житті суспільства.
14. Місце України у світовому та пострадянському геополітичному просторі.
15. Н. Макіавеллі про державу та політику.
16. Націоналізм як явище суспільно-політичного життя.
17. Національна політика України та її законодавче регулювання.
18. Національні інтереси у зовнішній політиці української держави.
19. Нація як суб'єкт політики.
20. Об'єкт і предмет політології.
21. Ознаки та інститути демократії.
22. Основні види та форми влади.
23. Основні відмінності політичних партій від громадських організацій.
24. Основні етапи становлення політичної науки.
25. Основні концепції демократії.
26. Основні концепції політики.
27. Основні ознаки багатопартійної системи.
28. Основні ознаки двопартійної системи.
29. Основні ознаки однопартійної системи.
30. Основні підходи до структуризації політики.
31. Основні риси авторитарної влади.
32. Основні риси демократичної влади.
33. Основні риси ліберальної влади.
34. Основні риси тоталітарної влади.
35. Основні фактори виникнення (формування) політичних партій.
36. Основні форми та функції політичних відносин.
37. Основні функції політичної свідомості.
38. Основні функції політології та їх загальна характеристика.
39. Особистість як суб'єкт політики.
40. Особливості сучасної партійної системи в Україні.
41. Політична діяльність як вид суспільної діяльності.
42. Політична еліта в українській державі.
43. Політична ідеологія: поняття та сутність.
44. Політична культура як необхідна умова розвитку політичного процесу.
45. Політична модернізація як форма політичного процесу.
46. Політична партія як суб'єкт політики.
47. Політична психологія та її місце в структурі політичної свідомості.
48. Політична ситуація в сучасній українській державі.
49. Політична соціалізація та її рівні.
50. Політична стабільність та її значення для суверенітету держави.
51. Політичний конфлікт та способи його розв'язання.
52. Політичні відносини та їх особливості.
53. Політичні відносини у громадянському суспільстві.
54. Політичні погляди Аристотеля.
55. Політичні погляди Платона.

56. Політичні рішення та їх значення.
57. Поняття і сутність політичної свідомості.
58. Поняття та головні принципи сучасної міжнародної політики.
59. Поняття та ознаки політичних партій.
60. Поняття та структура політичної культури.
61. Правовий статус політичних партій в Україні.
62. Роль політичної культури в діяльності працівників поліції.
63. Система зв'язків політики з іншими сферами суспільного життя.
64. Співвідношення політики і права.
65. Стадії та режими існування політичного процесу.
66. Структура політичної свідомості.
67. Структура та особливості політичної влади.
68. Суб'єкти та об'єкти політики.
69. Суб'єкти формування політичної культури в Україні.
70. Сутність політики як соціального явища.
71. Сутність політичної влади.
72. Сутність та природа політичних еліт, їх основні функції.
73. Сутність та структура політичного процесу.
74. Т. Гоббс як основоположник теорії суспільного договору.
75. Типологія політичних відносин та їх різноманітність.
76. Типологія політичних партій.
77. Типологія політичної культури.
78. Типологія та шляхи формування політичної еліти.
79. Типологія участі людини у політиці.
80. Формування багатопартійності в Україні.
81. Формування і розвиток політичної культури в сучасних умовах.
82. Формування політичної свідомості українських громадян: проблеми і перспективи.
83. Функції громадських організацій та рухів.
84. Функції політичних лідерів.
85. Функції політичних партій.
86. Функції політичної культури.
87. Функції та засоби політики.
88. Функції та основні завдання політичної соціалізації.
89. Функції та ресурси політичної влади.
90. Шляхи демократизації українського суспільства.

Основні інформаційні джерела

1. Кириченко В.М. Політико-правова система України. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 303 с.
2. Колінько М.В. Риторика для політологів: навч. посіб. для студентів закл. вищ. Освіти. Київ: Халіков Р. Х., 2022. 126 с.
3. Мілова М.І. Парламентаризм в Україні: сучасний стан розвитку: навч.-метод. посіб. для аспірантів. Одеса: ОНУ, 2020. 61 с.
4. Міщенко А.Б. Політологія: навч. посіб. Київ: Ліра-К. 2022.101 с.
5. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2020. 271 с.б.
6. Шимко О.В. Історія зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. для студентів спец. "Політологія" усіх форм навчання. Краматорськ: ДДМА, 2020. 203 с.
7. Безрук О.О., Бліхар В.С., Герасіна Л.М., Павлишин О.В. та ін. Політико-правова ментальність українського соціуму в умовах європейської інтеграції: монографія. за ред. М.П. Требіна. Харків: Право, 2019. 744 с.
8. Дмитрах О.С. Московія-Росія не Русь-Україна. Дрогобич: Коло, 2022. 297 с.
9. Лозинський О.М. Психологія політичної корупції: монографія. Львів: Сполом, 2017. 368 с.
10. Механізми нової регіональної політики: досвід ЄС та уроки для України / Mechanisms of the new regional policy: eu experience and lessons for Ukraine: монографія. За ред. В. С. Куйбіди, та ін. Київ: Талком, 2022. 399 с.

Додаткова література

Монографії

1. Антонова О.Р. Взаємодія держави з громадськістю у формуванні та реалізації сімейної політики в Україні [Текст] : монографія / О. Р. Антонова ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ ; Одеса : ПолиПринт, 2018.
2. Березовська-Чміль О. Соціальна політика та механізми її реалізації в Україні (політологічний аналіз) [Текст] : монографія / Олена Березовська-Чміль; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2013. 167 с.
3. Васильчук Є. О. Політичний радикалізм та екстремізм у молодіжному середовищі України [Текст] : монографія / Є. О. Васильчук. 2-ге вид., випр. і допов. – Черкаси : Ольга Вовчок [вид.], 2015. 414 с.
4. Висоцький О.Ю. Політична влада в Україні: проблеми легітимації та модернізації : [монографія] / О. Ю. Висоцький. Д. : Інновація, 2012. 130 с.
5. Волковський В.П. Ідея суспільності: політична філософія в Україні ХІХ століття [Текст] / Володимир Волковський ; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. Київ : Академперіодика, 2017. 260 с.

6. Воронова Т.В. Інститут політичного лідерства як чинник демократизації політичного процесу в сучасній Україні: монографія. Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 138 с.
7. Гирич І.Б. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина ХІХ - початок ХХ ст.) [Текст]: [монографія] / Ігор Гирич. – Київ: Український письменник, 2014. – 494с.
8. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики [Текст] = State policy study: methodology, procedures and European practices : монографія / [Л. В. Гонюкова та ін.]. ; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Київ : НАДУ, 2018. – 399 с.
9. Заброда Д. Г. Адміністративно-правові засоби забезпечення реалізації державної антикорупційної політики в Україні [Текст]: моногр. / Д. Г. Заброда. – Сімферополь: Кримнавчпеддержвидав, 2014. – 392 с.
10. Заворотченко Т. М. Політичні права і свободи людини й громадянина в Україні: теоретичні основи і проблеми реалізації [Текст] : моногр. / Т. М. Заворотченко. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2013. – 424 с.
11. Інформаційна складова державної політики та управління [Текст]: монографія / [Соловйов С. Г. та ін.; заг. ред. Грицяк Н. В.]; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, каф. інформ. політики та електрон. урядування. – Київ: К. І. С., 2015. – 318 с.
12. Колісніченко Р.М. Глобалістична свідомість людства: політологічний аналіз [Текст]: монографія / Р. М. Колісніченко ; [Міжрегіон. акад. упр. персоналом]. – Київ : Персонал, 2017. – 421 с.
13. Корнієнко В.О. Імідж та репутація політичної партії: аксіологічні основи та шляхи актуалізації [Текст] : монографія / В. О. Корнієнко, В. Д. Антемюк, О. В. Буряченко ; Вінниц. нац. техн. ун-т. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 203 с
14. Коротков Д.С. Політична еліта України: становлення та розвиток у виборчому процесі [Текст] : монографія / Коротков Д. С. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 207 с.
15. Кривицька О.В. Демаркаційні лінії в етнополітичному просторі України [Текст] : [монографія] / Олена Кривицька ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. – Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАНУ, 2015. – 325 с.
16. Лозинський О.М. Психологія політичної корупції: монографія / Олег Лозинський ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Вид. 2-ге, допов. – Львів : Сполом, 2017. – 368 с.
17. Осауленко С.В. Право на свободу об'єднання у політичні партії в Україні: конституційно-правовий аналіз [Текст] : монографія / С. В. Осауленко ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". – Одеса : Гельветика, 2018. – 389 с.
18. Остапець Юрій. Еволюція партійної системи України в умовах трансформації соціальних і політичних структур: [монографія] / Юрій Остапець, Наталія Шестак, Ірина Дудінська ; НДІ політ. регіоналістики, Держ.

ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", [Агенція дослідж. регіон. соціуму "Карпатія"]. – Ужгород : ЗІПО, 2016. – 251 с.

19. Політико-правові засади миротворчої операції в Донбасі: світовий досвід для України [Текст] : наук. вид. / [О. В. Кресін (керівник авт. кол., наук. ред.) та ін.] ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Херсон : Гельветика, 2019. – 231 с.

20. Правова і політична культура українського соціуму за умови модернізації політико-правового життя: монографія / [О. О. Безрук та ін.] ; за ред. проф. М. П. Требіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2016. – 558 с.

21. Рудкевич О.М. Політична культура національних спільнот: теорія та методологія дослідження [Текст] : монографія / Олег Рудкевич ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2013. - 350 с.

22. Славина, О. В. Символізація політичної реальності: трансформація концептуального дискурсу: монографія / Славина О. В. ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. – 163 с.

23. Смірнова В.О. Політична воля як чинник державотворчої діяльності: об'єктивні та суб'єктивні детермінанти [Текст] : монографія / В.О. Смірнова ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ : Логос, 2019. – 383 с.

24. Сопілко І. М. Державна інформаційна політика України: стан та шляхи реалізації [Текст]: монографія / І. М. Сопілко. – Київ: МП Леся, 2014. – 424 с.

25. Старосольський В.Й. Держава і політичне право: в 2-х ч. / Старосольський Володимир Йоахимович ; [вступ. ст.: Кресіна І. О., Згурська В. Л., Кресін О. В.] ; [Акад. політ. наук]. – Київ : Логос Україна, 2017 . – (Серія "Бібліотека АПН" ; Т. 3). Ч. 1 / [наук. ред.: Батанова Н. М., Кафарський В. І., Мироненко П. В.]. – Перевид. 1925 р. – 2017.

26. Старосольський В.Й. Держава і політичне право: в 2-х ч. / Старосольський Володимир Йоахимович ; [вступ. ст.: Кресіна І. О., Згурська В. Л., Кресін О. В.] ; [Акад. політ. наук]. – Київ : Логос Україна, 2017 . – (Серія "Бібліотека АПН" ; Т. 3). Ч. 2 / [наук. ред.: Батанова Н. М., Кафарський В. І., Мироненко П. В.]. – Перевид. 1923 р. – 2017. – 464 с.

27. Стойко Олена Михайлівна. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах: монографія / О. М. Стойко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. – 415 с.

28. Тімашова В.М. Політична сфера транзитного суспільства: стан розробки проблеми та еволюційні тенденції: монографія / В. М. Тімашова. – Київ : Друкарський двір Олега Федорова, 2017. – 359 с.

29. Токарський Т.Б. Соціальна політика України в контексті євроінтеграції [Текст] : монографія / Т. Б. Токарський . – Київ : АртЕк, 2018. – 369 с.

30. Трансформація політичних інститутів України: проблеми теорії і практики: монографія / [авт. кол.: М. І. Михальченко та ін. ; відп. ред. Ю. Ж.

Шайгородський] ; НАН України, Ін-т політ. і етносоц. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. – Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2016. – 437 с.

31. Третяк О. А. Політична реклама як чинник формування системи політичної комунікації в умовах демократичного транзиту [Текст] : монографія / Третяк О. А., Машевська А. В. ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. – 150 с.

32. Україна ХХ ст.: суспільно-політичні моделі національної держави (державницька ідеологія та програмні засади провідних українських політичних партій і громадсько-політичних об'єднань) [Текст] : [наук. монографія] / Павло Гай-Нижник [та ін.] ; [упоряд., наук. ред. П. П. Гай-Нижник] ; НДІ українознавства. – Київ : Дишлюк О. В. : Авторитет, 2018. – 705 с.

33. Українська призма: зовнішня політика 2018 [Текст] : аналіт. дослідж. / [Бурейко Н. та ін. ; редкол.: Бурейко Н., Максак Г., Шелест Г.] ; [ГО "Рада зовніш. політики "Укр. призма", Фонд ім. Ф. Еберта]. – Київ : Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні, 2019. – 256 с.

34. Щедрова Галина Петрівна. Політична конкуренція еліт у сучасній Україні [Текст]: монографія / Г. П. Щедрова ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. – Дніпро : Акцент ПП, 2016. – 389 с.

Інформаційні ресурси

1. Інтернет-видання Журнал "Політична думка". URL: <http://www.politdumka.kiev.ua>.

2. Електронний ресурс URL: IndependentView: <http://www.i-view.com.ua>.

3. Мультимедійний підручник з політології / колектив розробників. К. : НАВС, 2018. URL: [https://arm.naiou.kiev.ua/books/politolog\(2018-11-14\)/index.html](https://arm.naiou.kiev.ua/books/politolog(2018-11-14)/index.html)